

HRVATSKI glasnik

Godina XX, broj 44

4. studenoga 2010.

cijena 100 Ft

*Glas Gradišća 2010. je
Lenka Orlicka,
Hratica iz Slovačke*

Komentar

Cijeli je svijet pozornica

Nakon lokalnih manjinskih izbora u naseljima su se utemeljile manjinske samouprave. To je provedeno većinom u razmjerno mirnoj atmosferi, nije bilo većih borba za zastupnička mjesta. Na mnogim je mjestima na listi bilo tek četiri osobe. Zašto? Pozadinu ne znamo. Jesu li se jedva mogli naći ljudi koji su se htjeli primiti tog posla, ili je na tim mjestima zajednica toliko složna da su se unaprijed dogovorili i zamolili ljude u koje se uzdaju? Nije važno, važno je da osobe koje su se primile tog zadatka pokušaju prema svome najboljem znanju s odgovornošću obavljati taj posao. Dok su lokalni manjinski izbori protekli mirno, postupno zavri atmosfera kada se dijele mandati u budućoj krovnoj organizaciji. Premda je broj elektora smanjen zbog smanjenja broja vijećnika mjesnih manjinskih samouprava, porastom broja manjinskih samouprava možda je porastao i broj onih koji bi željeli «svog čovjeka» vidjeti u krovnoj organizaciji jer, priznajmo, ako iz nekog mjesta ima zastupnika, lakše se dođe do informacija, pa preko njih i do materijalnih sredstava, kako i izreka kaže «Tko je blizu vatre, bolje se grije». Broj samouprava porastao je, a broj zastupnika u Hrvatskoj državnoj samoupravi smanjio se na 29. Nije ni čudo da dolazi do natezanja, do raspravljanja o raznim alternativama «da se i kupus spasi, a i koze da se nahrane», no u tom slučaju do toga može doći samo onda ako prilikom kandidiranja osoba dobro se razmisli tko su one osobe koje odista smatraju važnim uzdizanje naše manjine općenito, koji neće gledati samo svoje interese, nego ozbiljno shvatiti izradu strategije naše manjine, o čemu se toliko govorilo, ali o konkretnim koracima ne znamo. Zapravo, tko forsira broj mandata? Za koga je važna raspodjela mandata? Naravno, za pojedince koji žele dostići određene funkcije. Time nema nikakvih problema, jer čovjek za svoj rad treba dobiti zasluženu nagradu, samo da se radi savjesno, samo da oni koji se kandidiraju imaju toliko samopoznavanja da budu načisto s time da su dorasli zadatku, da nakon prisege shvaćaju svoj zadatak, citiram „da ću postupati u skladu s Ustavom i zakonima, da ću čuvati poslovne tajne, da ću u svome poslu – vjerno volji mojih birača – postupati savjesno, da ću svim svojim snagama raditi na očuvanju i razvitku materinskog jezika, tradicija i kulture hrvatske zajednice”. Ovaj se dio teksta nalazi u prisezi zastupnika mjesnih manjinskih samouprava, dakle svaki se elektor prema tom tekstu prisegnuo da će sa svim svojim snagama raditi na očuvanju jezika, tradicija i kulture. Kako mogu neki zastupnici sa savješću pročitati tekst prisege kada i ne govore manjinskim jezikom? Mogućnosti za učenjem uvijek ima, ali kada prolaze godine i neke osobe su prisegnule jedanput, dva-put, triput ili možda i četvrti put, a još uvijek ne govore ili vrlo slabo govore manjinski jezik, da svoju djecu upisuju u mađarske škole unatoč tomu što imaju priliku i za hrvatsku školu, shvaćam da smo prilikom izbora sudionici kazališne predstave na čijoj je pozornici na prvome mjestu folklor, pučka pjesma i narodna nošnja, koja je sama po sebi lijepa, pa nikoga ne zanima tko pleše, tko pjeva i tko ju je obukao.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Načela i nedosljednosti pri formiranju područnih i državnih političkih tijela manjinskih zajednica suočavaju nas s apsurdnim situacijama koje proizlaze iz nedorečenosti zakonskih normi i njihova nepoznavanja od samih politički aktivnih pripadnika nacionalnih manjina (i to članova političkih tijela) koji su nakon mjesnih i manjinskih izbora suočeni sa stvarnim ulogom manjinskih izbora, biti zastupnik u državnoj, a ako ne, onda barem u županijskoj samoupravi. Borba je tolika da na trenutke sve biva smiješno, i bilo bi tako kada, nažalost, ne bi bilo tragično glede budućnost. Ne mogu se kopirati metode, nazovimo je, „velike” politike, ni onda ako je okvir zadan i sve je legalno. Uz legalnost postoji niz kategorija koje su u igri. Očita je nedorečenost manjinske „civilne” i „političke” sfere, međusobnih odnosa. Najaktivniji ne bivaju izabrani, elektori iz naselja u kojima i danas 90% stanovništva čine Hrvati neće biti zastupnici HDS-a, naravno, rečeno nije generalizacija. Neki su se i sami mogli predložiti, pa su ih birali tek predsjednici, neke biraju i predlažu regionalne udruge, pa će ih

potvrditi ili ne. Izbori za mjesne samouprave kako-tako su prošli, upisalo se koga se moglo upisati, izabrani su izabrani iako pojma nemamo tko su glasači jer imena nisu javna i sada tek dolazi šlag na tortu. Izbor zastupnika državnih samouprava, sastavljanje liste Saveza Hrvata, na koju ipak mogu glasovati svi od 508 izabranih elektora. Nije određen potreban postotak, valjda je i tamo dosta tek nekoliko glasova. Nemojmo zaboraviti kako zastupnici Skupštine HDS-a mogu donositi odluke: utemeljiti instituciju, birati njihove voditelje, dizati kredite, isplaćivati honorare i putne troškove, graditi domove, škole, kupovati zgrade, dijeliti novac iz fonda za ustanove, ocjenjivati natječaje kojima se dodjeljuje potpora te stipendije učenicima. Oni pregovaraju s drugim manjinama kroza Savez manjinskih samouprava, oni su partneri za razgovor aktualnoj vladi po svim pitanjima vezanim uz, ja bih to tako nazvala, financiranje i određivanje prostora politiziranja manjinskih zajednica. Ulog je velik, a za neke i prevelik.

Branka Pavić Blažetin

Na vratima smrti

Svakog proljeća radosno gledamo kako se priroda budi. Tada niče cvijeće, izbijaju pupe drveća i grmova. Zelene krošnje objavljuju pobjedu života. Cvijeće se pojavljuje u raznim oblicima, bojama, mirisima. Tada se svi radujemo iako znamo što je suđeno svoj ljepoti na zemlji. Za nekoliko mjeseci uvući će se jesen nemilosrdno u naše vrtove da opet uništi cvijeće.

U takvom jesenskom svijetu sjećamo se naših dragih mrtvih. Sudbina čovjeka uvelike slični cvijeću. Mrkim pogledom stojimo ispred nadgrobnih spomenika. Sjećamo se blagih

ruku, srca koja su nam dijelila toliko blago na ovome svijetu. A njihov prah kao da još i sada zrači ljubav prema nama.

Samo im tijelo trune u cvjetnom grobu – možemo čitati u epitafu Géze Gárdonyia. Ali gdje im je besmrtna duša? Na ovo presudno pitanje odgovor nam daje vjera: duša mrtvih je u Božjoj pravednoj i milosrdnoj ruci. Za nas kršćane smrt ne znači konačan kraj, nego vrata vječnog života.

Jelka Gregeš

Izvanredna skupština HDS-a u Pečuhu

Podržana prijašnja politička odluka o izgradnji santovačkog učeničkog doma i vrtića

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu, u ponedjeljak, 25. listopada, u Hrvatskome vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu održana je izvanredna skupština Hrvatske državne samouprave, koja je zauzimanjem za budućnost hrvatskoga školstva i Hrvata u Mađarskoj podržala prijašnju političku odluku o izgradnji santovačkog učeničkog doma i vrtića.

Pošto je utvrđeno da postoji potreban kvorum, jer se od ukupno 39 odazvalo 29 članova Skupštine, jednoglasno je prihvaćeni predloženi dnevni red: 1. Donošenje odluke o financiranju projekta DAOP-4.2.1./C-09-2f-2010-0001 „Izgradnja učeničkog doma i vrtića u Santovu” te 2. Izmjena Proračuna HDS-a za 2010. godinu.

Kako je uvodno naglasio predsjednik HDS-a Mišo Hepp, kao referent prve dnevne točke, o svemu tome Skupština je već prije donijela sve odluke, a sazivanje izvanredne skupštine bilo je nužno zbog toga što je za dobivanje potpore koja je dodijeljena u okviru navedenog DAOP natječaja potrebna odluka Skupštine koja nije starija od 30 dana. On je ujedno istaknuo da su na temelju obećanja koja su dobili na zajedničkoj sjednici dviju vlada 17. rujna 2009. godine u Barči, a prema preporukama u Zapisniku XI. zasjedanja Mješovitoga hrvatsko-mađarskog odbora za manjine (1. prosinca 2009. u Zagrebu), zatražili pisma namjere za potporu od ukupno 110 milijuna forinta, u omjeru pola-pola. Naime za dobivanje dodijeljene potpore u iznosu 69.852.764 forinta, potrebna su jamstva za pokrivanje cjelokupnih troškova izgradnje,

koja se moraju dostaviti do 29. listopada ove godine. Kako smo još čuli, potpora bivšeg Ministarstva obrazovanja i kulture (OKM) danas Ministarstva nacionalnih resursa (NEF) u iznosu od 60 milijuna već je utrošena i obračunata, a u roku od mjesec dana obvezni su isplatiti iznos od 50 milijuna forinta. Međutim postavilo se i pitanje što i kako dalje ako do narečenog roka ne dobijemo jamstva, pri čemu je kao alternativa postavljena i mogućnost unovčenja vrijednosnih papira i uzimanja kredita, za što su potrebni određeni uvjeti koje nije jednostavno ispuniti. Utrošeno je mnogo da bi se sada stalo, a može se izgubiti ne samo to, nego i ono što bi se moglo dobiti, osim toga postoji obveza isplate drugog iznosa, a kako dalje, vidjet će se.

Unatoč postojećim nepoznicama i određenim dilemama, Skupština je podržala

prvotnu političku odluku koju je donijela u Mišljenju, zauzevši se za ostvarenje projekta izgradnje novog učeničkog doma i vrtića, jedine obrazovne ustanove u održavanju Hrvatske državne samouprave, od sudbonosne važnosti za budućnost hrvatskoga školstva, i Hrvata u Mađarskoj. – Nemamo vremena za gubljenje, jer o školstvu ovisi naša budućnost. Možda je odluka bila riskantna, ali ako se držimo donesene političke odluke, onda trebamo ići dalje, i pronaći mogućnosti za ostvarenje zacrtanog projekta – zaključio je uz ostalo predsjednik Mišo Hepp. Nakon toga Skupština je s 27 glasova za i dva suzdržana prihvatila ukupni troškovnik projekta izgradnje santovačkog učeničkog doma i vrtića u iznosu 268.221.074 forinta.

U okviru 2. dnevnoga reda s tim u skladu prihvaćena je i izmjena Proračuna Hrvatske državne samouprave za 2010. godinu, pri čemu su HDS-ovi prihodi za 2010. godinu povećani s jedne strane za 60 milijuna, a s druge vlastiti udio od 27 milijuna nadopunit će se do 50 milijuna, uz mogućnost uzimanja kratkotrajnog kredita za isplatu postojećih obveza.

Unatoč postojećim poteškoćama oko financiranja, podupiranjem santovačkog projekta Skupština se odlučno i jasno zauzela za budućnost Hrvata u Mađarskoj. Kako uz ostalo reče predsjednik Mišo Hepp, dan prije još jednom se uvjerio da će santovački učenički dom i vrtić u izgradnji biti jedno velebno, prekrasno i funkcionalno zdanje koje će pokriti sve one potrebe koje su nužne za razvoj školstva u ovom dijelu Mađarske, istaknuvši: – Daj, Bože, da i ostali dijelovi hrvatskoga bića u Mađarskoj razmišljaju na taj način, da se i u ostalim regijama otvaraju slična školska središta. Mislim da smo na dobrom putu i da će budući naraštaji pokazati da se nismo uzaludno brinuli i trošili za ostvarenje toga projekta jer je ulaganje u mladež najunosnije.

Mohačka mikroregija

Prvi forum novoutemeljenih hrvatskih samouprava

O radu, planovima i prijedlozima kandidata na listu za državnu i županijsku hrvatsku samoupravu

U srijedu, 27. listopada, u klupskim prostorijama Šokačke čitaonice u Mohaču održan je Prvi forum novoutemeljenih hrvatskih samouprava Mohačke mikroregije. Okupljene je u ime organizatora pozdravila Marijana Balatinac ističući kako je Forum utemeljen prije četiri godine, a nakon posljednjih izbora proširen na 11 odnosno 12 hrvatskih samouprava, poradi razmjene iskustava, te da uskladi i pomaže rad hrvatskih samouprava.

Na Forumu se okupilo tridesetak sudionika, među njima predsjednika, zamjenika i vijećnika iz 11 od ukupno 12 naselja u kojima su utemeljene hrvatske samouprave: Vršenja, Mohač, Majša, Olas, Surdukinj, Lančug, Sajka, Njarad, Minjorod, Kuljket i Katolj. Nenamjernim propustom organizatora izostavljena je Hrvatska manjinska samouprava u Sebinju (Szebény), koja će biti pozvana na idući Forum, a o prvome bit će obaviještena naknadno.

U ime domaćina okupljenima se obratio i predsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić, ujedno supokretač i suorganizator Forum hrvatskih samouprava, istaknuvši uz ostalo da je riječ o civilnoj udruzi čiji je rad obnovljen nakon što je 1992. vraćena zgrada, a s glavnim ciljem njegovanja šokačkih običaja i podučavanja hrvatskoga jezika. Dječja skupina, koja sada broji 50 članova, pod vodstvom Beate Janković uči hrvatski jezik i njeguje šokačke tradicije. Pokrenuta je i plesačnica koja je pod vodstvom Stipe Bubrega izrasla u Plesnu skupinu Šokačke čitaonice s 27 članova, a može se podičiti brojnim nastupima. Međuvremeno je utemeljen i TS «Šokadija» pod vodstvom Zoltana Horvata. Pokrenuto je podučavanje hrvatskoga jezika za odrasle. Međudobno su obnovljene i klupske prostorije, a u prostorijama na katu mjesto je dobila novoutemeljena Hrvatska samouprava grada Mohača. Bude li sve u redu, predstoji im još jedno veliko ulaganje koje bi moglo početi u roku od godinu dana: nakon što se sruši stari dio između dvije zgrade, počela bi dogradnja vrijedna 15 milijuna forinta, prije svega

socijalnih i sanitarnih prostorija. Ulaganje će se ostvariti putem jednog unijskog natječaja uz posredovanje gradske samouprave, od čega će 50 posto troškova osigurati Šokačka čitaonica iz vlastitih sredstava. Trenutno od 7,5 milijuna raspolaže s 3,5–4 milijuna forinta, stoga se nadaju da će prikupiti i sredstva koja im nedostaju. Napomenuvši da su uspjeli u svim svojim nastojanjima kako bi Mohaču vratili rang «glavni grad Šokadije», a prilog tome naveo velike, nadaleko poznate priredbe kao što su Buše, Antunovo, Grahijada, Pranje na Dunavu, ali i Hrvatski dan u Mohaču.

Gost Forumu bio je Ivan Guban, predsjednik Udruge baranjskih Hrvata, koji je najprije čestitao svima na uspješnom izboru, podsjetivši kako su svi izabrani u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Tom je prigodom pozvao na sjednicu Udruge baranjskih Hrvata koja će biti u srijedu, 3. studenog, u HOŠIG-u Miroslava Krleže u Pečuhu u 17 sati, s ciljem da se izaberu baranjski kandidati za županijsku i državnu listu Saveza Hrvata u Mađarskoj. Osim toga na dnevnom redu bit će izbor nove tajnice Udruge baranjskih Hrvata za koju predlaže Marijanu Balatinac, na koji će način biti odgovarajuće zastupljena i Mohačka mikroregija, te odluka o dodjeli državnog odličja Saveza Hrvata u Mađarskoj. Udruga baranjskih Hrvata dobro surađuje s raznim udrugama u Baranji, primjerice sa Šokačkom čitaonicom u Mohaču, šokačkom udrugom u Vršendi, s udrugom u Kukinju i drugima. Kako reče u odgovoru na jedno pitanje sudionika, toliko aktivno kao što je to Mohačka mikroregija ne postoji, ali je u osnivanju i bolje povezivanje Pečuške mikroregije.

U nastavku sjednice sudionici su donijeli

odluku o prijedlozima Mohačke mikroregije za županijsku i državnu listu baranjskih kandidata na predstojećim izborima za županijsku i državnu hrvatsku samoupravu. Nakon kraće rasprave odlučeno je da će predložiti tri kandidata za Državnu i tri za Županijsku hrvatsku samoupravu, tvrdeći da Mohačka mikroregija mora biti jače zastupljena nego do sada, po svome udjelu u životu Baranjske hrvatske samouprave, broju utemeljenih hrvatskih samouprava i izabranih zastupnika.

U nastavku sjednice ukratko su se predstavili sudionici, predstavnici pojedinih naselja, prikazavši postojeće stanje, najvažnije aktivnosti i probleme. Kako smo čuli, veći broj već ima određena iskustva u protekla 3–4 mandata, dok je manji dio nov i tek počinje upoznavanje s radom hrvatskih samouprava. Upravo potonjima ponuđena je pomoć, ponajprije u planiranju i donošenju prvih najvažnijih odluka, zatim u sastavljanju molbe za dodatnom državnom potporom koja se mora predati do 1. prosinca.

Dogovoreno je da se sljedeća sjednica Forum hrvatskih samouprava Mohačke mikroregije priredi u siječnju 2011. godine, kako bi se dogovorili zajednički planovi, a radi usklađivanja programa izradio kalendar priredaba. Predsjednik Šokačke čitaonice Đuro Jakšić naglasio je kako mjesto sljedećeg Forumu ne mora biti Mohač i Vršenja, on se može održati i u drugim naseljima, dapače, bilo bi poželjno da se priređuje uvijek u drugom naselju kako bi se što bolje upoznali. To je prilika da se predstave pojedina naselja, a okupljanjem pridonesu jačanju zajedništva.

Sjednica Zemaljskog vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj

Zemaljsko vijeće Saveza Hrvata u Mađarskoj u subotu, 6. studenoga, s početkom u 10 sati, u vijećnici Hrvatske državne samouprave (Budimpešta, Bíró L. u. 24) održat će sjednicu. Članovi narečenog tijela raspravljat će o budućem sazivu Skupštine Hrvatske državne samouprave i ostalim pitanjima te prijedlozima.

Izvanredna sjednica Skupštine Društva Horvata kre Mure

U Keresturu je 28. listopada 2010. g. održana izvanredna sjednica Skupštine Društva Horvata kre Mure na kojoj je članstvo zauzelo stav u vezi sa sastavom buduće Hrvatske državne samouprave, dalo je prijedlog kandidata za krovnu organizaciju i za županijsku samoupravu. Predložena je osoba za odličje Saveza Hrvata u Mađarskoj, koje će biti predano na Hrvatskome državnom danu, a u „raznome” razgovaralo se o organizacijskim poslovima pojedinih naselja prilikom Državnoga hrvatskog dana.

Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvata kre Mure, pozdravio je nazočne članove regionalne organizacije, ukupno njih 68, i izvijestio ih o naznačenim točkama dnevnoga reda, koje su jednoglasno prihvaćene. Nakon toga g. Gujaš govorio je o posljednjoj sjednici Predsjedništva Saveza Hrvata u Mađarskoj na kojoj je bilo riječi o sazivu kongresa, o nacrtu za budući saziv Skupštine Hrvatske državne samouprave, tj. o raspodjeli mandata po kojoj bi inačice Zalska županija trebala dobiti tri mandata ako Zemaljsko vijeće donese odluku o koaliciji s regionalnim organizacijama. Dr. Jože Takač, koji je također nazočio na sjednici Savezova Predsjedništva, objasnio je alternative izračunavanja broja mandata, koje je nastalo na temelju broja utemeljenih manjinskih samouprava. Prema njemu to nije najpravedniji način, naime zastupnici ne zastupaju samo samouprave nego sve pripadnike hrvatske nacionalne manjine, stoga bi bilo pravednije u prvom redu uzimati u obzir rezultate posljednjeg popisa pučanstva, zatim broj registriranih pripadnika manjina. G. Takač izradio je prijedlog koji bi prema njegovu mišljenju trebalo podnijeti Zemaljskom vijeću Saveza, prema kojem mandati u novoutemeljenom HDS-u trebali bi se podijeliti prema sljedećem: Budimpešta 2, Bačka ž. 4, Baranjska ž. 9, Đurđevsko-mošonsko-šopronska ž. 3, Šomoška ž. 2, Zalska ž. 4, Željezna ž. 4. No o postavljanju liste odlučuje Zemaljsko vijeće.

Članstvo je donijelo odluku da podupire prijedlog g. Takača i moli članove Zemaljskog vijeća da na sjednici 6. studenoga prema tome zastupaju Pomursku regiju. I prije četiri godine odlučivalo se prema tim načelima i smatra se da se tako nastavi. Svi su se složili da treba prihvatiti najbolji način, nikom nije cilj da se Hrvati podijele.

Slijedio je izbor kandidata na državnu listu. Predsjednik Društva izvijestio je na-

zočne da ovaj put osim elektora mogu predlagati i birati svi članovi Društva Horvata kre Mure, tako je glasovalo 68 osoba. Prema statutu, predložena može biti samo ona osoba koja ima suglasnost 15% nazočnih članova. Za izbornu povjerenstvo izabrani su Eržebet Deak Kovač, Ljubica Ružić Kovač i Marija Doboš, glasovalo se tajnim glasovanjem na istom listiću i za državnu i za županijsku listu.

Za državnu listu predloženi su sadašnji zastupnici, Jože Đuric, Ana Kóvágó Kovač, Jože Takač, Marija Vargović, Stjepan Turul te Čaba Prosenjak, Bernadeta Blažetin i Kristina Gerőly. Bernadeta Blažetin i Kristina Gerőly nisu se prihvatile kandidature. Od šest izabrana su četiri kandidata, koje članstvo Društva Horvata kre Mure predlaže na državnu listu, a to su: Jože Takač (47), Joža Đuric (44), Ana Kovač (42) i Marija Vargović (36).

Za županijsku manjinsku samoupravu predloženi su: Ildiko Hodoš, Kristina Gerőly, Bernadeta Blažetin, Henrieta Novak, Jože Takač, Biserka Kiš, Jože Kranic, Zoltan Markač, Vilmoš Lukač i Jože Đuric, koji se nije prihvatio kandidature. Od devet kandidata izabrano je sedam: Bernadeta Blažetin (56), Jože Takač (54), Kristina Gerőly (53), Zoltan Markač (41), Biserka Kiš (37), Ildiko Hodoš (34), Vilmoš Lukač (32).

Slijedio je sljedeći dnevni red, predlaganje osoba za odličje. Predloženo je više imena, stoga se odlučilo da će osobu izabrati tajnim glasovanjem. Tako je odlučeno da će za odličje predložiti Katicu Salai, učiteljicu i stručnu voditeljicu Ženskoga pjevačkog zbora iz Mlinaraca. Pod dnevnom točkom «razno» spomenuto je organiziranje predsmotre Međimurske popevke, koje je predložio Organizacijski odbor Međimurske popevke, no konkretno još nije odlučeno gdje i kada bi se održala.

Anica Kovač, članica predsjedništva, oba-

vijestila je članstvo o potankostima programa Hrvatskoga državnog dana i tražila je pomoć od nazočnih u organizacijskim poslovima. Na kraju sjednice predsjednik je spomenuo kako će redovita skupština biti potkraj siječnja iduće godine.

Iz prijedloga dr. Jože Takača:

Radi pravedne odluke prilikom raspodjele mandata treba odrediti parametre prema kojima se dođe do kompromisa, koji je podjednako prihvatljiv za svakoga i koji se temelji na međusobnom poštivanju. Hrvati u Mađarskoj jedinstvenu državnu listu mogu sastaviti samo onda ako uspiju izraditi takvu zajedničku listu po kojoj će sve regije biti ravnopravne, ako uspiju postaviti takvu državnu listu prilikom koje nijedna regija neće biti oštećena. Takvu su listu Hrvati u Mađarskoj u roku 16 godina uspjeli ostvariti četiri puta. Ukoliko se Savezovo Zemaljsko vijeće slaže s postavljanjem zajedničke kandidature s gradišćanskom i pomurskom regionalnom organizacijom, trebalo bi odlučiti hoće li pravedno podijeliti mandate u novoutemeljenoj Hrvatskoj državnoj samoupravi. Posljednja alternativa u podjeli mandata ima nedostatke zbog toga što uzima u obzir samo broj izabranih elektora po županijama, jer su oni koji imaju pravo glasa, ali se zaboravlja da elektori ne zastupaju samoga sebe i ne samo one koji su se registrirali kao pripadnici manjine nego svakoga građanina koji se očitovao Hrvatom. Pogledamo li omjer brojaka koje bi ponajprije trebalo uzimati u obzir, to je broj pripadnika nacionalnih manjina, a za to su najvjerodostojniji podaci statistike posljednjeg popisa pučanstva. Na drugome mjestu trebalo bi uzeti u obzir ukupan broj registriranih, a na trećemu mjestu broj utemeljenih samouprava po županijama, odnosno broj elektora. To je gledište vidljivo i na tablici predsjednika Zemaljskog vijeća Martina Išpanovića.

Beta

PEČUH – Matica hrvatska Ogranak Pečuh u srijedu, 10. studenoga s početkom u 18 sati, u Hrvatskome klubu Augusta Šenoe (Pečuh, Esze T. u. 3) priređuje književnu tribinu. U okviru nje Davor Piskač i Ernest Barić, u nazočnosti autorice Sanje Vulić, predstaviti će knjigu Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj autorice Sanje Vulić. Moderator je večeri Stjepan Blažetin. Narečeno izdanje objavljeno je u nakladi Hrvatske riječi i Matice hrvatske iz Subotice.

Glas Gradišća 2010

Veliko slavlje hrvatske jačke i otkrivanja talentov

Organizatori, pomagači, svirači, žiri i naticatelji na Glasu Gradišća 2010

Jedna od najvećih manifestacijov Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj spojila se je s Hrvatskim Židanom od toga trenutka kad je Petar Horvat, idejni otac, ravnatelj židanskoga kulturnoga doma, 2006. ljeta predložio ov novi program predsjedničtvu, koje je kasnije i odobrilo ov festival zlatnih gutov u Gradišću. Prvo spravišće nije bilo još naticateljskoga karaktera, ali kako su ljeta minula, i ovo se je obrnulo. Ljetos, 23. oktobra, u subotu, još jednoč se je napunila dvorana židanskoga kulturnoga doma koji je po četvrti put osigurao mjesto ovom festivalu za jednu noć. Kako je rekao načelnik Hrvatskoga Židana Štefan Krizmanić, u cijelom godišnjem seoskom programu je Glas Gradišća alias GG (kako svenek vidimo i na majica, plakata i pozivnica) najveća, najlipša i najatraktivnija priredba na ku dojde toliko svita iz cijeloga Gradišća da jedva stanu u kulturni dom. – *To je bilo prvi put moje mišljenje da bi morali i zato premjestiti ov program, npr. u kisešku tvrdjavu, ali danas sam uvjeren da ako iz hrvatskih bazov odnesemo programe u grade, onde ćedu se ugasiti, umriti. Mi moramo na čvrsti temelj graditi, a ti fundamenti su nam u Željeznoj županiji, iako se jako čuda štrajta zavolj toga s manom, Petrovo Selo, Narda i Hrvatski Židan. Meni je svejedno gdo će danas pobijediti na ovom naticanju, jedino je važno da bude Hrvat* – je komentirao priredbu na samom početku židanski prvak. I zato smo još većim nestrpljenjem čekali štart i nastup petnaest naticateljev, med kimi su prvi put sudjelivale i pjevačice iz Austrije i Slovačke. Predsjednik DGMU-a, Petrovišćan Rajmund Filipović i njegova partnerica, Židanka Mirjana Šteiner, studentica slavistike u

Sambotelu, s toliko ležernošću, špontanošću su moderirali i zabavljali publiku čez dvourni šareni program, od predstavljanja kandidator sve do proglašenja rezultator, da je to bilo divno i gledati. Iako je Rajmund Filipović rekao da najveću tremu svojega žitka si je nabavio za ov večer, kad je stoput laglje jačiti i svirati na pozornici (što i prakticira kot tamburaš petrovskih Koprivov i pjevač-svirač Pinkice i Ritam-cafe) nego govoriti. U zrcalu vidjenoga, pravoda je bilo teško to vjerovati. Show je započeo elegantnim nastupom učenice Dvojezične škole „Mihovil Naković” iz Koljnofa, Silvane Pajrić, ka je kot

pobjednica ovoljetnoga GRAJAM-a (Gradišćanska jačka mladih) u Gornjem Četaru za dar dobila ovu mogućnost za pjevanje, izvan programa. Med pjevači i pjevačicama su većinom bili oni ki su se ganuli i u prošli ljeta na ovom naticanju (Vivien Holler, Nikoleta Gati, Rajmund Isak, Julija Popović, Ištvan Radak, Ivett Hegedűs, Andrea Kutrović, Noemi i Reka Hettinger, ali Estera Šubić iz Petrovoga Sela, Hanna Daraboš iz austrijskoga Mjenova, Vivien Fülöp iz Unde, Kristina Kuzmić iz Kisege, Lenka Orlicka iz Slovačke, Marko Pajrić iz Koljnofa su bili sasvim novi liki na GG pozornici, s izvrsnim ter oduševljenim GG bandom (Sabolč Nemet, Dušan Timar, Robert Harangozo, Mikloš Temmel, Tibor Timar, Oliver Sin i Sabina Balog) ki su ove zadnje dane proveli u vježbi, treniranju mladih talentov. – *Tako mislim da je ov bilo dovidob najbolje naticanje što smo mogli organizirati* – začeo je na naše pitanje odgovoriti predsjednik DGMU-a. – *Glede kvalitete pjesam i jačkarov želja nam je da se ov festival još proširuje u susjedni država i siguran sam da za dvi ljeti ćemo moći prirediti veliko finale za Glas Gradišća. Što naliže ovoga sadašnjega susreta, svaki naš naticatelj je dao sve od sebe pred publikom, to je pohvala i cijeloga pratećega benda s kimi smo mi svi, skupa uživali u hrvatskoj mužiki. Dokle se je stručni skup međjusobno spominao za rezultate, Jandre Kovač iz Petrovoga Sela i židanski Marko Šteiner su perfektno otpjevali duet od Tošea i Tonya, pod naslovom „Lagala nas mala“. Jedino nam more biti žao da dva poznati muzičari i pjevači jur nisu mogli krenuti u boj za glase*

Žiri, sliva Andrija Handler, Tome Janković i Stipan Đurić

Hanna Daraboš iz Austrije je došla po brončano mjesto u Hrvatski Židan

Četarka Noemi Hettinger je sa Severininom jačkom Nevira dospila na drugo mjesto

Gradišća. Kad su se člani žirija popeli na pozornicu u sastavu muzičara, pjevača tekstopisca Andrije Handlera, hrvatskoga glumca i pjevačke zvijezde na našoj sceni Stipana Đurića ter takaj poznatoga gradišćanskoga muzičara Tome Jankovića, vjerojatno smo onda došli do vrhunca festivala jer su bili u vlasništvu znanja i imena ka su bila zvijezde toga večera.

Stručno gledano, za brončano mjesto je pjevala Hanna Daraboš iz Austrije, Četarka Noemi Hettinger je zaslužila srebrno mjesto, a zlatni gut, Glas Gradišća 2010, je postala Lenka Orlicka iz Čunova (Slovačka). Zanimljivo je da sve tri izvodjačice su pjevale Severininu jačku u ovom redu: Niti s tobom niti bez tebe, Nevira i Tvoja prva djevojka. – *Već sad teži cijela priča prema perfektnosti, to smo vidjeli, početo od konferiranja prik mnogobrojne publike sve do videosnimke za predstavljanje naticateljev. Stvarno je već profesionalno otpočelo funkcionirati ova manifestacija za talentiranu omladinu. Siguran sam da med ovimi glasi ima koji će morebit i krenuti u neku finu glazbenu karijeru – je ulio u rič svoje čuti Stipan Đurić, ki rado dojde med nas i on je takaj obljubljen u Gradišću. Još jednom izvedena pobjednička jač-*

ka, skupna pjesma svih naticateljev, zajednička fotografija i bal do zore. Showtime je mimo... Nažalost.

-Tiho-

Marko Šteiner iz Hrvatskoga Židana i Petrovišćan Jandre Kovač su se sjajno našli u duetu izvan naticateljskoga programa

Skupna jačka na kraju Glasa Gradišća

BAJA – U suorganizaciji Plesnoga kruga „Šugavica” i Općeprosvjelnog središta i športske škole „Šugavica”, u petak, 12. studenog 2010, na bajsom Dolnjaku priređuje se redovita plesničica koja će se upriličiti u školskoj športskoj dvorani od 18 do 21 sat. Plesove će podučavati koreograf GKUD-a „Ravangrad” iz Sombora, u pratnji harmonikaša Bobana – ukratko nas je obavijestio voditelj Plesnoga kruga. Kako uz ostalo reče Jozo Sigečan, Krug je utemeljen lani u svibnju, a danas okuplja 80-ak članova. Kao i prošle godine, 17. prosinca organizirat će već tradicionalni bal s naramkom za ispraćaj stare godine.

SANTOVO – U organizaciji Hrvatske državne samouprave, 10. studenoga 2010. godine, s početkom u 11 sati, u mjesnom domu kulture (prekoputa škole, Ul. Crvene armije) priređuje se natjecanje u izlaganju projektnih tema. Nakon pozdravnih riječi ravnatelja santovačke škole Jose Šibalina i predsjednika HDS-a Miše Heppa slijedi nastup Tamburaškog sastava santovačke škole, a potom natjecanje kojemu sudjeluju: HOŠ Santovo: „Kraljice” kod santovačkih Šokaca (voditeljica: Nada Šišković); OŠ Martinci: „Ivanje” u Martincima (voditeljica: Marta Ronta Horvat); Obrazovni centar „NZ” Kerestur: Narodni običaji u Keresturu, Školski običaji (voditeljice: Ljubica Doboš Siladi i Erika Rac); OŠ Lukovišće: Rijeka Drava, Mozaici starinskog života podravske Hrvata (voditeljica: Ana P. Biczak); OŠ Petrovo Selo: Moj zavičaj (voditeljica: Ana Škrapić-Timar).

BAJA – U organizaciji Južnoalfeldskoga regionalnog zavoda za zapošljavanje, nakon Kečkemeta i Segedina, u utorak, 9. studenoga 2010. godine, održat će se Sajam poslova i u Baji. Sudionike će u 10 sati pozdraviti načelnik grada Baje Róbert Zsigó, a sajam – koji će se upriličiti u Športskoj dvorani „Dr. Posta Sándor” – otvorit će predsjednik Skupštine Bačko-kiškunske županije Gábor Bánya. Osim raznovrsnih stručnih sadržaja za učenike i studente, te za odrasle, kojima je cilj pružiti pomoć za odabir škole, zanata i posla, u okviru prigodnoga kulturnog programa predstaviti će se i škole sudionici. Među ostalima, na priredbi će u 15 sati nastupiti i Tamburaški orkestar Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma iz Santova, koji djeluje u okviru Osnovne umjetničke škole „Danubia” iz Baje. Idući regionalni sajam poslova održat će se 11–12. studenog ove godine u Békéscsabi.

Buchan/Hitchcock/Barlow „39 stepenica”

Roman Johna Buchana „39 stepenica” napisan 1915. godine, postao je slavan putem Hitchcockova filma iz 1935. u kojem je majstor triler pretvorio roman u uzbudljivu filmsku priču. Ova, na hrvatskom jeziku prvi put, kazališna adaptacija koristeći se najboljim elementima klasika, filmska sredstva mijenja maštovitom scenskom igrom u kojoj sve uloge igra samo četvero glumaca. Tako se poznati filmski triler pretvara u scensku parodiju s nizom komičnih efekata i slapstick gegova, u zahtjevan scenski predložak koji traži odlične glumce, dinamičnu režiju i maštovitu scensku postavku. Prateći romanesknu i filmsku priču, scenom juri imaginarni vlak, junaci riskiraju život na mostu, a ne izostaje ni prava filmska jurnjava automobilima, dakle svi elementi pravog krimića – uz nezaobilaznu ljubavnu priču – i dalje su tu. Scenografski reducirana i prepuštena samo majstorstvu glumca, ova multižanrovska igra idealan je komad za kazalište, spremno se okušati u scenskoj pustolovini koja će razveseliti publiku – iščitavamo iz programske knjižice uz predstavu „39 stepenica”.

Produkcija Hrvatskog kazališta Pečuh, Kazališta Virovitica i Ludens teatra iz Koprivnice u režiji Franke Perković Gamulin te u maestralnoj izvedbi Jelene Hadži-Manev, Filipa Juričića, Mladena Kovačića i Gorana Košija, na svojoj pečuškoj premijeri 22. listopada uistinu nas je zabavila.

Jelena Hadži-Manev, Mladen Kovačić i Gorana Koši igrali su niz likova, oblikujući ih na sceni, a Filip Juričić bravurozno je odigrao neodoljivog Richarda Hannaya budući i sam neodoljiv. Koristeći se elementima romana i filma u prvom redu, kroz filmske efekte koji na kazališnoj sceni izazivaju smijeh, od ozbiljnog krimića došlo se do urnebesne komedije, bolje rečeno, parodije i farse. Duhovite dosjetke, gegovi, mimika, pokret te uporaba svih mogućih kazališnih i glumačkih

postupaka, izazivaju snažne komične efekte. Scenski pokret koji potpisuje Pravdan Devlahović, uz režiju te izvrsne, neumorne i fizički spremne glumce, dalo je predstavu odgledanu u jednom dahu, a tako je i igrana, bez pogreške. Kako piše Jasen Boko, „potjera” je na filmu jedna od omiljenih žanrovskih oblika i obilježava cijelu povijest filmske umjetnosti. U kazalištu je taj segment, zbog tehničkih ograničenja pozornice, gotovo nepostojeći. Upravo zato „39 stepenica” pomak je u tretiranju kazališnih sredstava i mogućnosti...

Apsolutni su nositelji ove urnebesne i zabavne komedije glumci, mladi glumci u dobroj kondiciji koji su i fizički trebali savladati zahtjevan scenski pokret koji je zasigurno i nastao te tako i oblikovao predstavu, prilagođen njima. Parodija puna mimike i žive igre, na sceni s milijun presvlačenja, u turbo tempu s 250 na sat, rijetko se viđa na sceni Hrvatskog kazališta Pečuh, tim više je dobrodošla, kao i prilika uživanja u glumačkome majstorstvu totalnoga kazališta. Na tragu smo uspjeha i vjerujem dugoga vijeka jedne zabavne i zanimljive predstave ostvarene suradnjom triju kazališta. Predstava koja predstavlja težak glumački izazov, svjedoci čijeg smo uspješnog odgovora, koja ostvaruje i uzima najbolje iz ponuđenog romana i filma, ne gradeći klasičan dramski tekst, ostaje pitka i linijska jer je dramaturški osmišljena. Predstava koja se gleda u jednom dahu jer se i igra u jednom dahu.

Nakon prve, pečuške, premijere slijede premijere u Koprivnici, 12. studenog u tamošnjem Domu mladih, i u Kazalištu Virovitica 20. studenoga.

Ludens teatar

Ludens teatar osnovan je prije tri godine u Koprivnici, a utemeljili su ga Jelena Hadži-Manev i Sven Šestak. U kazališnoj sezoni 2010/2011. potpisan je ugovor između Ludens teatra i Kazališta „Gavella” kojim će se,

nakon deset godina odsutnosti, kazalište „Gavella” vratiti u Koprivnicu gdje će gostovati s dva do tri naslova tijekom kazališne sezone. U listopadu je Ludens teatar izveo predstavu Planet Arta pod nazivom „U posjetu kod gospodina Greena”, dok će se 12. studenog odigrati predstava u vlastitoj produkciji Ludens teatra pod nazivom „39 stepenica”, a riječ je o urnebesnoj komediji, odnosno parodiji na Hitchcockove filmove – čitamo na hrvatskim web-portalima. Ludens teatar ima i dramsku grupu u koju se mogu prijaviti SVI koji se žele okušati u ovome poslu, bez obzira na to išli oni u vrtić ili već završili školu, fakultete.

Kazalište Virovitica

U sezoni 2010/2011. ansambl Kazališta Virovitica igrat će pet premijernih i 15 repriznih predstava. Od novih komada gledatelji će imati priliku vidjeti „Zlatnu ribicu” Jasena Boke, „39 stepenica” Johana Buchana i Alfreda Hitchcocka, „Znaš li zviždati Johanna” Nicka Wooda, „Novu šovinističku farsu” Jasena Boke i Molierova „Don Juana”. Od repriznih to su predstave uspješnice iz nekoliko prošlih sezona: Dueti, Mali princ, Golgota, Pipove dogodovštine, Bila je to ševa, Woyzcek, Ljubav je bol, Kvetch, Srce boksača, Kazališni sat, Najveća su šteta droga i cigareta, Pričam ti priču, Zlatne basne, Šala mala i Grimove priče. Triler Alfreda Hitchcocka „39 stepenica”, zahvaljujući adaptaciji Patricka Barlowa Kazalište Virovitica, tvrdi dramaturg Jasen Boko, željelo je pretvoriti u urnebesnu komediju i pokazati da kazališna pustolovina, baš kao i ona životna, ima i svoje vedre strane.

Branka Pavić Blažetin
Foto: László Tóth

Trenutak za pjesme

Ferdinand Sinković

Propadjemo...

Propadjemo ili smo već propali.
Sve manji smo – i tako narod mali.
Kot ovca ku vuču na kruto klanje,
Ne cvrcnemo ter nas je manje-manje.

Dopadat smo si dosad mnogo dali
Bojeći se susjedov – narod mali,
Ki su posigali za ovce naše,
Premda im bišu pune tuste paše.

Kot David ovčicu su nas trošili
A mi smo se ugibali toj sili
Odsudjeni na propast i gubitak.

O Bože daj nam ljubiti vakov žitak!
K uboštvu tvoju milost nam udili
I držat je za čast i za dobitak.

4. 2. 1968.

Pejzaži Vesne Sokolić

U organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i Menadžmenta Pécs 2010, 7. listopada u izložbenom prostoru Vasváryeve kuće u Ulici Király na broju 19 otvorena je izložba akademske slikarice Vesne Sokolić. Izložbu su omogućili Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu i osječka Galerija likovnih umjetnosti. U nazočnosti autorice, uime Ivane Reberski izložbu je biranim riječima ocijenila mr. sc. Jelica Ambruš, autorica pečuskog postava, a nazočnima se obratila i generalna konzulica Ljiljana Pancirov, izložbu je pak otvorio Csaba Rózsa, ravnatelj Pécs 2010. d. o. o.-a. Pišući o slikarstvu Vesne Sokolić, gđa Reberski napisala je: Vesna Sokolić, jedna od najizrazitijih hrvatskih koloristkinja, slikarica duge i samozatajne prisutnosti na hrvatskoj likovnoj sceni, izgradila je jedinstven slikarski svijet na reminiscencijama zavičajnog prostora i primorskoga arhipelaga, što je paradigmatički obilježilo iskonsku svojstvenost njezina slikarstva. Nakon intimističkog razdoblja, kojoj se magistralnoj liniji i ona nakon Akademije u svojim formativnim počecima priklonila, nadošlo je elaboriranje novih iskustava za studentskog boravka u Parizu. To ju je osmijelilo da se zaputi nesigurnom stazom likovnih okušavanja. Sredinom pedesetih godina prebacila se tako iz svijeta intime u istraživačku avanturu kolorističkih transformacija prirode, pridruživši se time onoj značajnoj grupaciji naših slikara koji su, polazeći od konkretnog pejzaža, stvarali nove, alternativne svjetove. Na toj putanji Vesna Sokolić kao da se neprekidno kretala između dviju svojih slikarskih regija: kontinentalne, sjevernjačke, i mediteranske, otočne. I doista, na tematskoj metafori dviju slikarskih regija činjenično nam se razotkriva njezina sudbinska vezanost uza sam akt slikanja. Slikanje je jednostavno organski uraslo u krvotok njezina vitaliteta. Prebacujući se slikarskom motivikom iz jednog prostora u drugi, iz jedne motivike u drugu, pratila je zapravo ritam vlastitih kretanja. Njezin se životni ritam odavna već odvija između zavičajnog, vrapčanskog prostora u podbrežju Zagrebačke gore, gdje kao u nekoj izvanvremenskoj idili okružena prirodom živi i stvara veći dio godine, i jadranskog arhipelaga, kojim je zajedno sa suprugom Milanom Berbučem (također slikarom) ljeti krstarila. A kasnije, kad njega više nije bilo, svake se go-

dine otiskivala na jug u potrazi za suncem, za ljepotom, za novim vidicima, za novim inspirativnim poticajima. Dojmovi što ih je putem prikupila rezultirali su neponovljivom izvornošću kojom je transformirala motive i ekspresivnom kolorističkom eksplikacijom. Slike što ih je donosila fermentirane u svijesti u vrapčanskom je atelijeru, u naletu sjećanja, vehementno prenosila na platno. Ovim izborom naznačeni su ključni tematski segmenti Sokolićkina opusa kojima se evidentno očituje autentična svojstvenost i neponovljiva originalnost ove slikarice. Ona je s tematikom otoka i galebova, ali i svojim metaforama zavičajnoga kraja, doista, u ikonografiju hrvatskog slikarstva potkraj dvadesetog stoljeća uvela novu, posve izvornu motiviku, na kojoj je izgradila svojstven koloristički vokabular.

Hrvatska slikarica Vesna Sokolić rođena je 1924. godine u Zagrebu. Studirala je slikarstvo na Likovnoj akademiji u Zagrebu od 1942. kod profesora Vladimira Becića, Omera Mujadžića, Krste Hegedušića, Ljube Babića, Marina Tartaglie i Tomislava Krizmana. Diplomirala je u klasi prof. Becića, a od 1946. do 1948. usavršavala se u specijalki prof. Tartaglie. U nekoliko navrata studentski je boravila u Parizu, potom u Nizozemskoj, Španjolskoj, Italiji i Americi. Skupno je izlagala od 1947, samostalno od 1952. godine, a 1998. godine priređena joj je retrospektivna izložba u Domu HDLU-a u Zagrebu. Djela joj se nalaze u brojnim galerijama i privatnim zbirkama u Hrvatskoj i svijetu. Suosnivačica je (1949) Udruženja hrvatskih likovnih umjetnika (LIKUM) i članica ostalih likovnih udruga. Živi i neumorno slika na obiteljskom imanju u zagrebačkom Vrapču. Za svoj rad odlikovana je Redom Danice s likom Marka Marulića.

bpb

Umro književni povjesničar i teoretičar Aleksandar Flaker

Prvi dobitnik Kiklopa za životno djelo 2009. Aleksandar Flaker, profesor zagrebačke slavistike i teoretičar književnosti, redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, umro je u Zagrebu u 87. godini.

Rođen je u Białystoku, u Poljskoj, 27. srpnja 1924.; najranije je djetinjstvo proveo u Lodzu, osnovnu školu polazio u Zagrebu, maturirao u Senju, a studij slavistike završio 1949. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je izabran za asistenta na Odsjeku za slavenske jezike i književnosti. Doktorirao je 1954. disertacijom Pravaštvo i ruska književnost, a 195.–1957. boravio na stručnom usavršavanju u Moskvi. Za docenta je izabran 1958, izvanrednim profesorom postao 1962. Kao redoviti profesor ruske književnosti radio je od 1965. do odlaska u mirovinu 1989. Kao vrhunski stručnjak, znanstvenik i predavač, poznavatelj desetaka europskih jezika, pozvan je na mnoga europska i američka sveučilišta. Redoviti je član HAZU-a od 1991. Izvanredni je član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, počasni član Mađarske akademije znanosti te inozemni član Poljske akademije znanosti i umjetnosti. Obavljaio je i niz strukovnih funkcija, pokretač je i voditelj dvadesetogodišnjeg projekta, tj. niza međunarodnih slavističkih znanstvenih skupova pod zajedničkim nazivom Pojmovnik ruske avangarde koji je prerastao u Zagrebački pojmovnik kulture 20. stoljeća. Intenzivna i plodna znanstveno-spisateljska djelatnost Aleksandra Flakera bitno je odredila današnju hrvatsku rusistiku, jednako kao sveukupnu slavistiku i kroatistiku te književnu znanost. Među prvima je u Europi, već sredinom 50-ih, pokazao interes za ruski formalizam i avangardu – pojave koje su bitno obilježile europsku književnu znanost i kulturu 20. stoljeća.

Pred dvajseti jubilej petroviskoga Igrokazačkoga društva

Uz rodjendanski aldomaš!

Na nevidljivoj piramidi društvenih djelovanj u očuvanju hrvatskoga jezika i običajev negde na vrhuncu mora stati kazalište, a nek potom dojdju na red različiti obrazi folklor. Mi Gradišćanci imamo veliku sriću da u cijeloj Ugarskoj, vjerojatno i na upliv brojnih kazališnih društava u susjednoj Austriji, med svimi regijama kade živu Hrvati i kade su desetljeća dugo sačuvali igrokazanje, jedino nam je ovde uspilo oživiti i dalje nositi ovu dugu tradiciju. U tom vodeću ulogu ima mali krug u Petrovom Selu i Hrvatskom Židanu. Pokidob se ovoga vikenda pripravljamo na veliki jubilej petroviskoga Igrokazačkoga društva, vekšu pažnju je vridno posvetiti ovom djelovanju koje se je začelo na inicijativu dvi mlade učiteljice hrvatskoga jezika u mjesnoj školi, Judite Škrapić-Garger i Ane Škrapić-Timar, koncem 1990. ljeta da bi na petroviskoj pozornici januara 1991. inscenirani kusić Ferenc Csepreghya sa „Žutim ždribetom“ naišao na veliku ovaciju.

Tri ljeti kasnije, ne jur s istimi kazalištarci, ali je režisirana komedija Sándora Lukácsa „Božja ruka“. Iz tih komadov mnogim je ostalo frenetični nastup Vincija Geošića, Zoltana Kurcza, ali „beskrajna ljubav“ Marije Milišić-Papp i Jožija Benea. Dvi ključne osobe nisu ni dalje počivale, nego su iskale i sljedeći, treći kusić, iz pera Edea Szigligetia „Cigan“, kojega su Ana i Jutka morale i presaditi u petroviski dijalekt. Za domaću premijeru Mikloš Kohut je 1996. ljeta pisao ovako na stranici našega lista: „Dvi ljeti pauze, a onda čez misecdan postavljen jedan od najuspješnijih igrokaza u životu Igrokazačkoga društva Petrovoga Sela“. Da, „Cigan“ je bio toliko popularan i rado primljen širom Gradišća da je dospio i u Hercegovac. Izveden je na velikoj svetačnosti 775. ljeta petroviske crkve i svitskom sastanku Petrovišćanov još isto ljetu. Odigran je i u Pinkovcu, i dvakrat su mu aplaudirali i Hrvati u Serdahelu i Sumartonu još 1999. ljeta. Ako smim napomenuti, osobito mi je čast ove redice napisati i iz spominka, jer kot jubilarica ka je sve skupa u deset režisiranih igrokazov nastupala na petroviskoj i još na brojni pozornica širom Gradišća, Austrije, Slovačke, Budimpešte, Visa, Karlovca, Hercegovca itd. unutar ovoga Društva, sad jur mirno morem reći, bila sam i ja dio ovoga čuda, u kom toliko dugo uživaju ne

„Cigan“ od Edea Szigligetia je tri ljeti dugo stao na repertoaru Petrovišćanov

samo Petrovišćani nego i svi ostali poštovatelji, ljubitelji kazališća. Kad mi, bivši i sadašnji, igrokazači skupa se sjedemo, dane i noći dugo bi mogli nabrajati svoje doživljaje, storiye, mudre izreke ke smo još i ljetodan kasnije rado koristili u međusobnom pominkanju, a veljek su svi znali od česa je govor. Koliko je vridno ovo društvo ne samo u nošenju dobrih glasov samoga Petrovoga Sela nego i za cjelokupnu hrvatsku zajednicu, nek onda će se doznati kad jur u ovoj petroviskoj igrokazačkoj firmi neće se načinjati teatar, i kad ovi dežurni komedijaši jednom budu rekli: *Dost nam je!* Onda će se ugasiti hrvatska rič, jer nigdor nije tako bedav

da vjeruje, bit će mladih ki će štafetu prikzeti, ki će se toliko zalagati, aldovati i čuda svega propustiti za ov cilj. A to u današnjem svitu nije mala stvar. Dva desetljeća dugo, dobrovoljno zabavljati druge, čuvati rič svoju, našu, materinsku! U tom pogledu ovo Društvo je jur dosad jako ambiciozno djelovalo i čuda svega stavilo na stol. Samo zato jer je društvo takovo, kade su ljeta skupaskovala još i već generacijov u složnu, prijateljsku zajednicu. Od 2000. redovno, ovde je svake sezone novi igrokaz čekao publiku. Šest puta smo se obrnuli, djelomično i premijerno nastupali u Hercegovcu, na spravišću hrvatskih amaterskih teatristov

Čez 20 ljet prikazani kusići

- 1991. Ferenc Csepreghy: *Žuto ždribe*
- 1994. Sándor Lukács: *Božja ruka*
- 1996–1999. Ede Szigligeti: *Cigan*
- 2000. Joško Weidinger: *Sluga Pišta i tri zaručnjaki*
Joško Weidinger: *Dobri čini*
- 2001. Ferenc Csepreghy: *Črljena mošnjica*
- 2002. Johann Nestroy: *Za norca držati*
- 2003. Joško Weidinger: *Na znanje se daje*
- 2004. Joško Weidinger: *Jednoč pakao i ponajzad*
- 2005. Károly Kisfaludy: *Razočaranja*
- 2006. Petroviska svadba (sakupljanje Ane Milišić-Horvat i Marice Temmel)
- 2007. Wilhelm Jacoby i Carl Laufs: *Pansion Schöller*
- 2008. Marc Camoletti: *Presidanje u Parizu (Boing-boing)*
- 2009. Hermina Standler: *Dragi rodjaki*
- 2010. Carl Laufs–Curt Kraatz: *Plavi miš*

Zorica Moricz-Timar i Atila Filipović u igrokazu „Presidanje u Parizu“ (2008)

Weidingerov šalni igrokaz „Sluga Pišta i tri zaručnjaki“ je bio pun pogodak

Weidingerov kusić „Na znanje se daje” iz 2003. ljeta

Pansionu Schölleru iz pera Wilhelma Jacobya i Carla Laufsa smo mogli aplaudirati pred trimi ljeti

izvan stare domovine, i stekli prijateljstvo, zavolili kolege glumce, sabrali nova iskustva, hasnovite tanače. Sudjelovali smo u kazališću prez granic s KUGom, primili Amatersko kazališće „Petar Hektorović” iz Hvara. Umjesto Hvara pak smo dospili na Vis (2001), na Festival hrvatskih kazališnih amaterov. Bilo je vrijeme kad su naše peljanje i redateljstvo prikzeli, od Ane Škrapić-Timar, iskusni i talentirani glumci, osnivači ovoga Društva. Ufam se, neće se rasrditi kad kažem da su i najzreliji med nami, i od samoga osnutka grupe jedni od najistaknutijih glumcev, Laslo Škrapić i Andraš Handler. Ljeto 2003. nas je vabilo i prvi put u našem žitku u Slovačku, na turneju tamošnjim Hrvatom, dokle je za dvi ljeti Petroviska svadba predstavljena u Ogulinu i Karlovcu, a ljetodan kasnije nepozabljive dane smo proveli na Pagu, kod Srećka Kocijana. Da je Camolettiev igrokaz Presidanje u Parizu (Boing-boing) pred dvimi ljeti i nam glumcem bio strašno veliki izazov i doživljaj, to i dandanas tvrdi fama. Uza to da je svaki igrokaz u aktuelnom ljetu najbolji, to izjavljuje svako ljetu i vjerna publika. Na sve ovo ćemo se spomenuti ove subote, kot i na one ki jur ne moru biti med nami. Čez dvajset ljet osamdesetero Petrovišćanov je igralo, pozvalo k smihu ali uprav k suzam u različni ljubavni spletka, avantura, zabavljalo prik jezika, stvorilo bezbrižne ure za gledatelje. Čez dvajset ljet petnaest igrokazov je postavljeno na pozornicu, vekšinom u režiji

Ane Škrapić-Timar. Uvjerena sam da je ove predstave pratilo već jezero ljudi ki su svaki put s nestrpljenjem dočekali sljedeći nastup uz strast i angažman naših igrokazačev. Kako je napisao Luis Barragan „umjetnošću se bavu usamljeni ljudi i naminjena je zblizavanju”. U Pinčenoj dolini je naša umjetnost i naš kinč ovo amatersko kazališće. Kazališće koje u svakom trenutku, u svakom danu i svako vrijeme treba pohvaliti jer je nešto unikalno, nešto zanimljivo na našoj bogatoj hrvatskoj paleti.

Igrokazačko društvo u Petrovom Selu je isključivo naše, utemeljeno na jaki tradicija i oduševljenoj garnituri ka svako ljetu je pripravna aldoovati svoje slobodno vrijeme na teatarskom oltaru. S ovim se moremo glasno dičiti jer izvan Gradišća na ovoj liniji fali plodan sad i bogata litiinja! Petroviski komedijaši, ostanite nam i dalje vridni, marljivi i žilavi u svojoj igri. Samo tako naprijed i živili!

-Timea Horvat-

„Petroviska svadba” je bila prava senzacija 2006. ljeta

Komedija Johanna Nestroya „Za norca držati” odigrana je 2002.

Mati Marica i sin Petar Moricz zajedno nastupaju jur ljeta dugo

Aktivna hrvatska skupina u kaniškom vrtiću

Više od jednog desetljeća u Dječjem vrtiću u kaniškoj Ulici Rozgonyi aktivno djeluje hrvatska skupina koju vodi Magdalena Adrašek Havaši. Na Tjednu Hrvata u Kaniži hrvatska skupina predstavila se u punom sjaju, s mnogo hrvatskih pjesmica, brojalica, igrica i plesova.

Djeca nastupaju s odgojiteljicom

Još 1999. g. u Dječjem vrtiću u kaniškoj Ulici Rozgonyi pokrenuta je hrvatska skupina na poticaj hrvatske manjinske samouprave, naime većinom tu ustanovu pohađalo je najviše djece hrvatskoga podrijetla u Kaniži, a u toj je ustanovi radila i odgojiteljica, Hrvatica Magdalena, koja se primila tog zadatka bez ikakve naknade. Ona taj posao radi već više od deset godina, i ove je godine vrlo sretna i zadovoljna jer mnogo djece pohađa spomenutu skupinu:

– Sada u hrvatskoj grupi ima 26 djece, i među njima ima djece s podrijetlom iz Serdahela, Petribe, Fičehaza, Pustare, Kerestura, Sumartona. Vrlo sam zadovoljna što ima puno dječaka i baš lijepo možemo složiti koreografiju kada učimo plesove. Ako usporedim prijašnje godine, sada osjećam da mi je najlakše raditi s ovom grupom. Hvala bogu, i roditelji postupno shvaćaju vrijednost našega materinskoga jezika i zbog toga pokušaju s njima i kod kuće malo vježbati – kazala je odgojiteljica Havaši nakon nastupa djece.

Odgajateljica smatra da se mnogo može utjecati na djecu predškolske dobi glede hrvatske kulture i jezika. Neprimjetno se «lijepi» na njih sve, vrlo lako pamte riječi kroz igru i ako iza toga stoje i roditelji, uspjeh je vrlo dobar. U hrvatskoj skupini ima zanimanja tjedno jedanput pola sata, kada se obrađuju blagdani, uče se pjesmice i igre vezane uz njih, izrađuju se tradicionalni ukrasi, a uče se i najosnovniji izrazi, riječi vezane uz pjesmice. Učenje bi bilo još učinkovitije ako bi se zanimanja povećala barem na dva, no to je teško osigurati zbog nedostatka prostora. Hrvatska skupina kaniškog vrtića i ovaj put je nastupila s odličnim programom. Mislim da odgojiteljica odista može biti ponosna na svoju skupinu i mogu joj zavidjeti i odgojiteljice hrvatskih vrtića iz hrvatskih naselja, gdje je osigurano više sati za hrvatska zanimanja.

Gđa Havaši želi da broj zanimanja poraste i voljela bi raditi s čistom hrvatskom skupinom tri godine, sve do škole, jer smatra da

bi se tako mogli postići bolji rezultati. Predsjednica kaniške Hrvatske manjinske samouprave Marija Vargović nakon nastupa djece roditeljima je naglasila da nakon vrtića manjinska samouprava nudi mogućnost da djeca nastave učiti hrvatski na tečaju, naime organizacija zasada nije uspjela dogovoriti hrvatsku nastavu ni s jednom osnovnom školom. Lani je bilo pokušaja u pijarističkoj školi, no zbog malog broja prijavljenih nije pokrenuta nastava hrvatskoga jezika.

Benedek i David Doboš polaznici su hrvatske skupine toga vrtića, njihov tata potječe iz Serdahela i vrlo lijepo govori hrvatski, smatra važnim učenje hrvatskoga jezika te želi da i njegovi sinovi ga nauče:

– Ja sam učio hrvatski jezik u školi, ali dosta smo govorili i u obitelji, imao sam priliku iskoristiti svoje znanje jezika jer sam radio na granici i tamo mi je dobro došlo, a sada mi je hrvatski jezik također potreban jer vozim robu za jednu tvrtku u Hrvatsku. Istina da mi je supruga Mađarica, ali ja unatoč tomu probam djecu učiti hrvatski. Često smo i u Serdahelu i tamo isto čuju hrvatsku riječ od bake i djeda. Volio bih da mi djeca pohađaju hrvatsku školu i pokušat ćemo svoj život organizirati tako – kazao je tata Doboš.

Baka je jednako tako ponosna na svoju unučad, kaže da ih često čuva, svaki su tjedan preko vikenda kod nje i ona razgovara s njima hrvatski. Njoj je također važno da joj unuci nauče, kako reče ona, «jezik kaj i mi znamo, vek dobro dojde išče neki jezik znati, to bi mogli starije prepovedati koji so bili vu taboru», no nada se da sada neće trebati jezik zbog rata, nego zato što se često ide u susjedne zemlje, pa onda uvijek dobro dođe hrvatski jezik i u Sloveniji i u Hrvatskoj.

Beta

Obitelj Doboš želi da im djeca znaju hrvatski

KISEG – Hrvatska manjinska samouprava grada Kisega ima Vas čast pozvati 6. novembra, u subotu, na Hrvatski dan. Program počinje u 16 uri sa svetom mašom u mjesnoj crkvi Sv. Emerika, u celebriranju židanskoga farnika Štefana Dumovića. U 17 uri slijedi polaganje vijenca kod spomen-ploče Mate Meršića Miloradića. Od 17.15 u tvrdjavi Nikole Jurišića u kulturnom programu nastupaju mišoviti zbor Janković iz Čeprega, mišoviti zbor Sv. Martin iz Gyöngyösfalua i domaćini, zbor Zora. Zatim slijedi druženje do zore.

BIZONJA – Na dan otvorenih vrata u partnersku školu, u Božjakovinu, putuju bizonjski školarci i tamburašice iz ovoga sjevernogradišćanskoga naselja 12. novembra u petak. Po informaciji mjesne učiteljice hrvatskoga jezika Ane Singer, mala školska delegacija je dobila zadaću da predstavlja školski žitak i djelovanje u sačuvanju hrvatskoga jezika na ovom području, a prik toga upoznaju hrvatski roditelji, kolege i sama dica važnost ovoga kontaktiranja iz bizonjskoga gledišća.

I hrvatske su bajke bile nazočne

U suradnji s Gradskom knjižnicom Béle Hamvasa, Mađarsko društvo za čitanje 1. i 2. listopada u Bati je održalo VI. Državnu konferenciju narodne bajke. Glavna tema konferencije, na kojoj je bilo i niz hrvatskih sadržaja, bila je „Godina čitanja u obitelji“.

Mađarsko društvo za čitanje utemeljeno je 1991. g. i okuplja stručnjake koji se bave čitanjem, njegovi su članovi knjižničari, nastavnici, psiholozi, liječnici, pisci, jezikoslovci, urednici, sociolozi i roditelji. Cilj mu je podizanje kvalitete čitanja i pisanja i u svrhu toga organizira stručne konferencije, forume, usavršavanja, daje stručnu potporu školama, knjižnicama, odnosno društvima za čitanje. Dan pučke priče prvi put je obilježilo 2005. i otada to svake godine čini i u manifestacije se uključuje više od sto ustanova ili organizacija.

Zahvaljujući Hrvatskoj manjinskoj samoupravi u Bati, na ovogodišnjoj konferenciji među mnogobrojnim sadržajima bila je i hrvatska pučka priča, i to iz naših hrvatskih regija.

Marijana Kovač, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave, profesionalna kazivačica narodnih bajki, kazivala je publici bajke na hrvatskom i mađarskom jeziku. Među hrvatskim sadržajima istaknuto mjesto zauzeli su naši sakupljači i istraživači narodne umjetnosti Đuro Franković, koji je održao predavanje s naslovom Božanstva u krošnji, te Ernő Eperjessy, koji je govorio o Narodnim pričama iz Tiloša. Uz narodnu književnost pristajale su i narodna glazba i pjesma, a to je prikazao Pjevački zbor „Jorgovan“ iz Erčina, a hrvatske plesove na plesačnici prikazao je KUD „Zorica“ iz Erčina uz pratnju Orkestra „Zora“ iz Tukulje.

- hg -

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovači
iz Fičehaza

Foto: Đuro Franković

Predsjednica Hrvatske samouprave grada Bate Marijana Kovač, profesionalna kazivačica narodnih bajki na hrvatskom i mađarskom jeziku

Ljeto

S obitelji smo bili ljeti u Hrvatskoj. S nama je bila tetka i njezin prijatelj. Prvo smo autom otputovali u Split. Iz dalmatinskoga grada trajektom smo otplovili na otok Brač. U Su-

petaru smo se mnogo kupali. Moj brat je lovio rakove, a ja školjke. Našli smo i dvije sipe. Navečer smo išli u šetnju. Pogledali smo i Bol. Ljeti sam još bio i u taboru. S prija-

teljima i s učiteljicama smo posjetili lijep grad Opatiju.

Marko Jusupović
6. razred, Serdahel

Ljetni doživljaji

Bila sam mnogo puta na Balatonu. Tamo smo se puno kupali, šetali i kupovali. Navečer smo se vraćali. Kada sam stigla kući, gledala sam Europsko prvenstvo. Svaku noć sam ga gledala. Jednom nam je tata rekao da bismo mogli otići malo u Bosnu k rodbini. Mami se ta ideja svidjela. Spakirali smo stvari. Sutradan ujutro smo rano krenuli. Stigli smo u Brčko. Tamo smo prvo otišli do bake i djeda. Oni su se jako

radovali našem posjetu. Poslije su došli tetka i tetak. S njima smo išli u grad, šetali smo se. Sutradan su došli svi rođaci, i s njima smo bili puno. Cijeli dan smo hodali i kupovali stvari. Bilo je jako dobro s njima.

Amina Badnjević
6. razred, Serdahel

Fanni Kutasi, 4. r., Serdahel

Rebeka Premec, 3. r., Serdahel

„Za bolje sutra”, projekt Matice hrvatske Ogranak Pečuh

Matica hrvatska Ogranak Pečuh kroz europski projekt „Za bolje sutra” povela je dvadeset i četvero omladinaca na tjedan dana stručnog boravka u matičnu domovinu

U suradnji Agencije za mobilnost i programe Europske Unije i korisnika programa Mladi na djelu grada Paga te partnera iz Europske Unije, organizatori Grad Pag, Matica hrvatska Ogranak Pečuh, i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, ostvarili su projekt „Za bolje sutra”. Naime od 11. do 19. rujna ostvaren je program projekta pod nazivom „Za bolje sutra” čiji je cilj bio međusobno upoznavanje mladih iz Europske Unije i mladih iz Hrvatske. Tim projektom, kako kaže Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske Ogranak Pečuh, Matica je omogućila boravak dvadeset i četvero mladih Hrvata iz Pečuha i njihovih pratitelja na jednodnevnom potpuno besplatnom stručnom boravku u Hrvatskoj. Naime tjedan dana obilježila su predavanja, niz vezanih i niz slobodnih aktivnosti, te međusobno druženje mladih. Mladi kojima je omogućeno putovanje većinom su bili učenici Hrvatske gimnazije Miroslava Krležice i studenti Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Pečuhu koji su u prošloj godini posjećivali i sudjelovali mnogobrojnim programima Matice hrvatske Ogranak Pečuh. Željeli smo ih na taj način nagraditi, kaže Stjepan Blažetin, vezati uz Maticu, potaknuti njihovo buduće članstvo u Matici i pridobiti za naše programe i kao njihove organizatore, njihove aktivne sudionike, ali i one koji će sa sobom dovesti nove gledatelje, znatiželjnike... Pokazalo se kako programi ciljani k mladima imaju odjek kod njih i snažno utječu na oblikovanje zajednice. Naravno, to iziskuje golem rad i napore koji polako donose rezultate. S mladima (od 13 do 35 godina) na stručnom izletu bilo je vodstvo Matice hrvatske Ogranak Pečuh, u sastavu: predsjed-

nik Stjepan Blažetin, blagajnica Eva Polgar i tajnik Ivan Guban. Ono se pobrinulo za ostvarivanje tjednih programa, kroza zanimljiva predavanja, filmske projekcije, izlete, a i brigu, cjelodnevnu o popratnim sadržajima. U zalaganju za ostvarenje projekta istaknuo se, i sam aktivan član Matice hrvatske Ogranak Pečuh, i ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj „Zavičaj” Tibor Radić, u kojem su zdanju bili i smješteni sudionici projekta ostvarivši tako dodatni broj noćenja upravo „Zavičaju”. Mladi iz Mađarske u Vlašiće su doputovali autobusom u kome je bila osigurana komunikacija na hrvatskom jeziku, naime vozač Šandor Solga iz Selurinca, i

glazbom i razgovorom osigurao je jezičnu sredinu, a uz marne pratitelje i on je tijekom tjedna uvijek bio spreman pomoći. U projektu je sudjelovalo 48 sudionika, od kojih njih dvadeset i četvero iz Mađarske. Nažalost, zbog propusta Grada Paga, mladi iz tog naselja tek su djelomice sudjelovali programima projekta, kazao je za Hrvatski glasnik Stjepan Blažetin.

Program, koji su vodili Eva Polgar, Stjepan Blažetin i Ivan Guban, započeo je dolaskom u Vlašiće i svečanim otvaranjem projekta „Za bolje sutra” u okviru programa „Mladi na djelu”. Organiziran je niz radionica i predavanja, tako: predstavljanje Pečuha, europske prijestolnice kulture; filmski zapis o Pečuhu, kratka povijest, kulturne znamenitosti, hrvatske ustanove u Pečuhu; Hrvati izvan Hrvatske; filmovi o Hrvatima na Kosovu i o bunjevačkim Hrvatima iz Mađarske; cjelodnevni izlet brodom u paškom akvatoriju; predavanje o nekim obilježjima hrvatske književnosti u Mađarskoj; S bačvanske ravnice – filmski portret Marka Dekića; predavanja dr. sc. Roberta Bacalje, pročelnika Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja pri Filozofskom fakultetu u Zadru o Hrvatskom izdavaštvu u Zadru i Zavičajnoj čakavskoj lirici zadarskoga književnog kruga; sudionike projekta posjetio je i gradonačelnik Paga Ante Fabijanić, dok su mladi članovi paške Gradske glazbe dali prigodan koncert u Zavičaju, namijenjen sudionicima projekta; izlet u Zadar i posjet muzejima, Muzeju antičkog stakla, kulturnim znamenitostima Zadra; izlet u grad Pag, posjet tamošnjoj gimnaziji i stručnoj školi, razgledavanje grada; upoznavanje s tradicijskom kulturom Hrvata iz Mađarske (pjesme, plesovi i glazbena kultura); projekcija filma „Pjevajte nešto ljubavno”; sudjelovanje sudionika projekta „Za bolje sutra” prigodnim programom otvaranju sjednice Skupštine HDS-a održane u Vlašićima 18. rujna.

bpb

PEČUH – Izložba „Hrvatske tkanine u Podravini” bit će otvorena u Pečuškome muzeju Dom 6. studenoga s početkom u 15 sati. Otvorit će je Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a počasni je gost otvorenja Mihály Máyer, pečuški biskup. Programu sudjeluju Ženski zbor „Korjeni” iz Martinaca i KUD „Drava” iz Lukovišća. Izložba je ostvarena suradnjom svećenika martinacke i lukoviške župe Josipa Augustina Darnaia, KUD-a „Drava” i KUD-a „Martince”, na čijem su čelu Margit Esze i Levente Varnai.

SAJKA – Hrvatska manjinska samouprava u subotu, 6. studenoga 2010. godine, priređuje Hrvatsku večer. Program počinje u 18 sati misnim slavljem na hrvatskome jeziku, pjeva Mješoviti pjevački zbor „Ladislav Matušek” iz Kujinja. Slijedi večera koja se po cijeni od 2000 forinta (s ulaznicom) može naručiti najkasnije do 1. studenog u Načelničkom uredu na telefonu 06-20/ 9324 738, a od 20 sati prigodni kulturni program u kojem nastupa: KUD „Ladislav Matušek” iz Kujinja. U povodu Martinja, u 21 sat posvetit će vino, a organizatori mole da se ono donese flaširano. Nakon programa slijedi bal na kojem će goste zabavljati TS „Orašje”. Ulaznica stoji 500 forinta.

SERDAHEL – Okružna hrvatska osnovna škola „Katarina Zrinski” nakon jesenskog raspusta očekuje studente sa Sveučilišta iz Zadra. Suradnja između spomenute dvije ustanove započela je 2002. g. Od tada svake godine 20 studenata odjela za izobrazbu učitelja i odgojiteljica hospitira tjedan dana u serdahelskoj ustanovi, odnosno održava ogledne sate. Studenti će u Serdahelu boraviti od 7. do 14. studenoga.

„Za bolje sutra”

Tabor u Vlašićima od 11. do 19. rujna

Zahvaljujući Ogranku Matice hrvatske u Pečuhu, Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj i Gradu Pagu, za 23 gimnazijalca i studenta ljeta je potrajalo malo duže. Od 11. do 19. rujna boravili smo u Vlašićima, na otoku Pagu. Ovo su bilješke iz mogega zamišljenog dnevnika.

11. rujna, subota

Krenuli smo ujutro u osam sati iz kišovitog Pečuha. Unatoč tome što je još bilo rano jutro, svi smo bili uzbuđeni, već smo čekali dobro vrijeme, sunce i, naravno, lijepo more.

Nakon doručka na autobusu, granice, ručka na autobusu i autoceste, svi smo već nestrpljivo čekali da stignemo.

Nakon duge vožnje, u sedam sati navečer stigli smo u Zavičaj, gdje nas je čekao njegov direktor Tibor Radić. Smjestili smo se u sobe i odmah dobili ukusnu večeru. Znali smo da će sutradan biti otvaranje tabora, zato smo poslije kraće šetnje do obale, svi pošli spavati.

12. rujna, nedjelja

U deset sati je počeo dan s riječima predsjednika Matice hrvatske Ogranak Pečuh, Stjepana Blažetina, koji nas je pozdravio i ukratko ispričao što nas čeka kroz tjedan dana boravka. Nakon toga nam je profesorica Eva Polgar održala kratko predavanje sa slikama i zanimljivim pričama o Pečuhu. Mogli smo doznati i takve podatke i istinite priče o gradu da ih, sigurna sam, ne znaju ni mnogi koji žive u Pečuhu.

Nakon ručka imali smo slobodan program. Nije bilo upitno što će to biti: naravno, kupanje u moru. Bila je jaka bura, no to nas nije sprečavalo.

Drhtali smo u hladnoj vodi, ali najmanje desetak minuta smo svi bili u moru. Dok smo se sunčali, mislili smo na Pečuh, kako tamo sigurno pada kiša, i kako je nama ovdje lijepo.

13. rujna, ponedjeljak

Nakon doručka opet smo se okupili u dvorani, gdje nas je već čekao Ivan Gugan. Rekao je nekoliko riječi o emisiji na hrvatskom jeziku i gledali smo dva priloga što je on snimio.

Prvi film, pod naslovom „Posjet Bunjevaca u pradomovinu“, bio je jako lijep. Mogu reći da su slike i mene dirnule iako nisam Bunjevka. Drugi je film govorio o Hrvatima na Kosovu, pod naslovom „Janjevo u srcu”.

Predstavio je malu skupinu Hrvata koji žive na Kosovu, u jako lošim prilikama. Predstavio je i one koji su se preselili u Zagreb nadajući se boljim okolnostima, ali im nedostaje rodni grad Janjevo.

Oni, unatoč tim prilikama, ponosni su na svoje hrvatstvo. Popodne opet nismo imali obvezatan program, zato smo do večere bili na plaži.

14. rujna, utorak

Ustali smo, doručkovali, i nezadugo već sjedili u autobusu jer nas je u Pagu čekao brod. Cijeli smo dan plovili po Jadranu oko otoka Paga. Svega je bilo što je potrebno za idealnu plovidbu: plavo nebo, plavo more, bura, valovi, galebovi, kapetan s dugom sijedom kosom, klapske pjesme. Oko podne smo se iskrcali u nekom selcu gdje smo mogli sjesti u kafić, prošetati se, plivati ili samo ležati na suncu. Mi smo birali ono zadnje, pa smo se za sat vremena pocrvenjeni vratili na brod. Posada je već pripremila ukusan ručak, ribu na ražnju. Navečer smo stigli natrag u luku, malo se prošetali na rivi i krenuli natrag u Zavičaj. Sunce i vjetar ostavili su tragove na našim licima.

15. rujna, srijeda

Ujutro nam je profesor Blažetin držao zanimljivo predavanje o književnosti Hrvata u Mađarskoj. Ono je bilo jednako zanimljivo i za gimnazijalce i za studente (iako smo mi već apsolvirali seminar na tu temu). Popodne, već uobičajeno, proveli smo na plaži. Mogu reći, osim predavanja, ništa osobito nije se dogodilo, mogli smo samo uživati u ljetu.

16. rujna, četvrtak

Dan je bio posvećen gradu Zadru. Prijepodne nam je bio gost profesor Pobert Bacalja sa Sveučilišta u Zadru. Držao nam je zanimljivo predavanje o izdavačkom radu u tome gradu. Mogli smo čuti podatke, vidjeti stare knjige, koje su izdane u Zadru prije više stotina godina. Zatim je nastavio s predstavljanjem književnog rada u Zadru.

Dan se nastavljao u Zadru, gdje su nas već čekali profesor Bacalja i vodič Ivana. Ona nam je pokazala znamenitosti grada. Bili smo u Muzeju stakla, gdje smo vidjeli i hrvatski Apoksiomen, zatim smo prošetali uskim ulicama grada.

Vidjeli smo crkve, trgove, spomenike. Nakraju smo stigli na najzanimljivije mjesto u Zadru. Urbane instalacije Morske orgulje i „Pozdrav Suncu“ nalaze se na samome kraju Zadra i mogli smo se uvjeriti da Zadrani doista vole ovo mjesto, bilo je prepuno.

Večeras smo se mogli malo družiti jer smo dobili zadatak od profesora Blažetina da do subote sastavimo kratak program za otvaranje Skupštine HDS-a koja se 18. rujna održavala u Vlašićima u Zavičaju. Izabrali smo dvije pjesme: „Dok palme nišu grane” i „La musica di notte“, te smo svi počeli pjevati. Nakon kratke probe svirači, na čelu s

Tomicom Taradijom, svirali su nam sve do ponoći. Bilo je bećaraca, narodnih pjesama i onih stalnih evergrina koji ne mogu nedostajati ni iz jednog repertoara.

17. rujna, petak

Na licima se moglo vidjeti da smo tulumarili prošle noći, ali smo nakon doručka mogli malo produžiti spavanje. Sat vremena smo se vozili do grada Paga. Tamo smo mogli pogledati solanu, projektirali su nam i interesantan film, doznali smo na koji način dobivaju iz morske vode tako veliku količinu soli. Htjeli smo otići u Muzej čipke, ali zbog festivala u Lepoglavi cijelu su izložbu odnijeli, zato smo odmah pošli u mjesnu gimnaziju. Tamo nas je čekala ravnateljica škole i ispričala neke detalje o njihovoj školi, uočili smo razlike i sličnosti između naše i njihove škole. Prije odlaska kući, napravili smo još jednu zajedničku fotografiju, za uspomenu. Kad smo se vratili kući, nakon ručka odmah smo počeli s probom našega malog programa jer su sudionici sjednice već stizali, pa nismo htjeli pokvariti iznenađenje s ponovnim noćnim pjevanjem.

Večeras smo se družili u zajedničkim prostorijama Zavičaja, neki pokraj Activitya, neki igrajući šah ili mlin. Možete bilo koga pitati, jako mnogo smo se smijali!

18. rujna, subota

Nastup! Bili smo jako nervozni zbog pjevanja pred zastupnicima HDS-a. To jest, kako su mi poslije ostali rekli, jedino sam ja bila nervozna. Ali kad sam već ja bila odgovorna za izvršenje ovoga zadatka, htjela sam da sve uspije najbolje. Ako možemo vjerovati pohvalama, onda smo imali velik uspjeh. Dok je sjednica trajala u dvorani, nama je profesor Blažetin organizirao emitiranje filma „Svirajte nešto ljubavno“. Profesor je izabrao jako dobar film s dobrom glazbom, svi smo uživali. Svakome mogu preporučiti, vrijedi je pogledati!

Ovaj dan je bio prvi kada uistinu nije bilo pametno poći na plažu. Jaka bura, s povremenom naoblakom i kišom. Danas smo trebali more izostaviti iz inače svakodnevnoga programa.

Kako je to bila naša zadnja noć u Zavičaju, htjeli smo da to bude baš nezaboravno. Mogu reći da je uspjelo.

19. rujna, nedjelja

Idemo kući. Ni vrijeme se nije poboljšalo, budili smo se na gromove. Prije odlaska neki su otišli na misu, pa zatim krenuli natrag u Pečuh. O putu se ne može ništa reći, ni ja ne bih mogla jer sam umalo cijeli put prespavala. Opet ručak na autobusu, autocesta, granica. U 17 sati smo stigli do Domusa, gdje su nas naši pokupili i odvezli napokon u naše krevete.

Zahvaljujemo svim organizatorima za ovo prekrasno ljetovanje. Sve je bilo jako dobro, i obavezni programi su bili interesantni i poučni.

Prije odlaska obećali smo da ćemo redovito posjećivati programe Matice hrvatske, a mislim da će se to dogoditi i kad se sretnemo, opet ćemo se smijati našim zajedničkim doživljajima u Vlašićima.

BAČKI MONOŠTOR

Bogat folklorni program u povodu „Zavitnog dana“

Naselje u Općini Sombor, u kojem prema popisu pučanstva iz 2002. godine živi 3290 stanovnika, a većinu čine Hrvati-Šokci, od 1945. godine svake godine 13. listopada proslavlja «Zavitni dan» koji je pokrenut za župnikovanja Matije Zvekanovića. Povod su bile prijeteće ratne okolnosti kada je bilo izgledno da će partizansko-rusko topništvo srušiti Monoštor. Međutim seljani nisu izbjegli, nego su se okupili u župnoj crkvi Svetoga Petra i Pavla, moleći Gospinu pomoć. U ponoć je služena misa Prečistom Srcu Marijinu, a sutradan, 13. listopada, u znak zahvalnosti Monoštorci su se zavjetovali da će na taj dan svake godine služiti misno slavlje, zahvaliti se Bogu i Gospi za spasenje.

U organizaciji mjesnoga Kulturno-umjetničkog društva Hrvata «Bodrog», u subotu, 16. listopada, u športskoj dvorani Osnovne škole «22. oktobar» u Bačkome Monoštoru priređena je tradicionalna svečanost u povodu obilježavanja «Zavitnog dana» na kojem su se i ove godine okupila hrvatska kulturno-umjetnička društva iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Srbije, konkretno iz Osijeka, Valpova, Livna, Bačkog Brega, Sombora i Bača. Program su otvorili članovi domaćega KUD-a Hrvata «Bodrog», spletom šokačkih plesova i pjesama. Velika športska dvorana bila je dupke puna, a svojom nazočnošću pri-

redbu je uvećao i velik broj uzvanika, uz druge Vesna Njikoš Pečkaj, konzulica generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, predstavnici Skupštine Vojvodine, Općine Sombor, Hrvatskoga nacionalnog vijeća, te drugih hrvatskih udruga i ustanova. Svečanosti su nazočili i Hrvati iz Mađarske: predsjednik Hrvatske samouprave Bačko-

-kiškunske županije Joso Šibalin, izaslanstvo Hrvatske samouprave i hrvatske zajednice iz Santova. Nakon programa druženje je nastavljeno u mjesnom domu kulture zajedničkom večerom, druženjem uz pjesmu i ples, a za dobro raspoloženje pobrinuli su se domaći tamburaši.

S. B.

Ispravak

U prošlom, 43. broju Hrvatskoga glasnika potkrala mi se manja pogriška s datumom. Naime Ivan Mušković nije se mogao roditi 1948. ljeta, a da je umro 1930, nego se je narodio 1848. ljeta.

- Tiho -

Dobrotvorna večer uz nastup ansambla Luč

Hrvatska manjinska samouprava IV. okruga u subotu, 6. studenoga s početkom u 18 sati, u kazališnoj dvorani Doma kulture „Endre Ady“ (Budimpešta IV, Tavasz u. 4) priređuje karitativnu večer uz sudjelovanje Hrvatskoga umjetničkog plesnog ansambla Luč. Kod ulaza Doma bit će smještena kutija u koju gosti mogu staviti novčanu potporu koja će biti namijenjena stradalima od otrova crvenog mulja.

DAN HRVATA
20. studenog 2010. godine u KeresturuPROGRAM
PRIREDBE

- 15.00 Sveta misa u crkvi sv. Križa (Kerestur, Dózsa György u. 1.)
Svetu misu predvodi *Blaž Horvat*, rektor Varaždinske katedrale
- 17.00 Otvorenje izložbe: Tu kre naše stare Mure
(Dom kulture, Kerestur, Kossuth Lajos u. 16.)
- 17.45 Svečano otvorenje, pozdravni govori, dodjela odličja
- 18.00 „Saka kita vehne, ka korena nema“
Melodije i plesovi iz Pomurja
Nastupaju: KUD „Sumarton“, Ženski zbor „Ružmarin“ (Kerestur)
Ženski zbor (Mlinarci, Pustara, Sepetnik), Mješoviti zbor (Petriba, Serdahel)
KUD iz Kaniže, Puhački orkestar (Letenja), Vrtić – Fićehaz,
Učenici OŠ Kerestura, Serdahela i Mlinaraca, Zalski tamburaši

Organizatori priredbe:
Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Mađarskoj